

ზიგმუნდ ფროიდი

SIGMUND FREUD

ყოველდღიური

ცხოვრების ფსიქოპათოლოგია

Zur Psychopathologie des Alltagslebens

გამომცემლობა „აქტი“

თბილისი / 2023

წინამდებარე წიგნი წარმოადგენს ფსიქიკური აქტივობების განმაპირობებელ მიზეზთა კვლევას.

ქმედებები, რომლებსაც ჩვენი გონება გააზრებულად თუ უნებლიედ ასრულებს, სინამდვილეში ქვეცნობიერის მიერ განხორციელებული იმპულსით არის განპირობებული. ყოველდღიური ცხოვრების ჩვეული პროცესები წარმოადგენს დათრგუნული დომინანტი მოტივების გამოხატულებას. ამიტომ, ჩვენ მიერ შესრულებულ ყოველ ქმედებას თავისი გამომწვევი მიზეზი აქვს და ის ვერ იქნება შემთხვევითი. განხორციელებული აქტების ესა თუ ის მიზეზი ჩვენს ქვეცნობიერშია და მიზეზთა ძიებაც მისი გამოკვლევით არის შესაძლებელი.

მთარგმნელი: ვახტანგ გორგიშელი
რედაქტორი: დიმიტრი უჩანეიშვილი
კორექტორი: ეკატერინე კვიციანი
გამომცემელი: გიზო ცაცუა

მეორე გამოცემა

გამომცემლობა „აქტი“, 2023

ვებ-გვერდი: AKTI.GE

© iBooks

© გამომცემლობა „აქტი“

ISBN 978-9941-8-5768-3

სარჩევი

რედაქტორის წინასიტყვაობა.....	4
საკუთარ სახელთა დავიწყება.....	7
უცხო სიტყვების დავიწყება.....	17
სახელებისა და სიტყვათშეთანხმებების დავიწყება.....	27
ბავშვობის მოგონებებისა და გადამფარავი მოგონებების შესახებ.....	42
მცდართქმა.....	53
მცდარკითხვა და მცდარწერა.....	84
განზრახვებისა და შთაბეჭდილებების დავიწყება.....	96
„შეცდომით“ შესრულებული ქმედებები.....	125
სიმპტომური და შემთხვევითი ქმედებები.....	148
შეცდომა-ცთომილებები.....	164
კომბინირებული ცთომილი ქმედებები.....	173
დეტერმინიზმი. შემთხვევითობის რწმენა და ცრურწმენა.....	176

რედაქტორის წინასიტყვაობა

სიზმრების ფსიქოლოგიისადმი მრავალწლიანმა ინტერესმა შემდგომი სტიმული მიიღო ფროიდის წიგნში „ყოველდღიური ცხოვრების ფსიქოპათოლოგია“, რომლის წინა შრომები ამ სფეროში უკვე ცნობილი იყო. ავითარებს რა იდეას, რომელსაც მისი მრავალი სტატია შეიცავს, განსაკუთრებით კი, მისი ნაშრომი „სიზმრების განმარტება“ (ვენა, 1900), ფროიდი სიზმრების მექანიზმის ანალიზსა და ინტერპრეტაციას იწყებს.

ამ საკითხზე აქ აღარ შევჩერდებით, რადგან ის ფუნდამენტურად არის განხილული ზემოხსენებულ ნაშრომში, მხოლოდ იმას შევნიშნავთ, რომ ანალოგიური მექანიზმი ნორმალურ გონებაშიც არსებობს, რომელიც ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრების ჩვეულ პროცესებში ვლინდება, როგორცაა, მაგალითად, სახელების დავიწყება, მცდართქმა და მცდარწერა და ყურადსაღები მოვლენების დავიწყება, რომლებიც უნდა გვახსოვდეს, გარკვეული მოტორული დარღვევები და აშკარად შემთხვევითი და უმიზნო ქმედებები, რომელთაგან არცერთია შემთხვევითი, რადგან ისინი წარმოადგენს დათრგუნული დომინანტი მოტივების გამოხატულებას. ჩვენს ფსიქიკურ ცხოვრებაში არაფერია თვითნებური. ის არ შეიცავს შემთხვევით ელემენტებს, მთელი ფსიქიკური აქტივობა კი ქვეცნობიერი მდგომარეობით არის განპირობებული.

მოტივები, რომლებიც ამა თუ იმ ფსიქიკური მდგომარეობის დათრგუნვას იწვევს, უნდა ვეძებოთ მორალურ

აღზრდაში, სოციალურ გარემოში ან თავად მდგომარეობის ავადმყოფურ ბუნებაში. ეს დათრგუნული მდგომარეობები უმოქმედოდ არ რჩება, ისინი ცნობიერების ზღურბლს სცდება. გამოვლინებისას ასეთი დათრგუნული მდგომარეობები ხელს უშლის ცნობიერების პროცესებს და, შესაბამისად, შედეგად მიღებული აქტივობა არის „კომპრომისი“ ორ დაპირისპირებულ მდგომარეობას შორის. მაგალითად, ნაცნობი სახელის დავიწყება და გონებაში მრავალი სახელის გაჩენა, რომლებიც მაშინვე უარიყოფა – ეს ჩვეულებრივი მოვლენა – შემთხვევითი კი არ არის, არამედ სავსეა მნიშვნელობით. ფროიდი ვრცლად აანალიზებს ამ ტიპის რამდენიმე შემთხვევას და აჩვენებს, რომ იმ დროს, როდესაც სახელის დავიწყება ხდება, გონებას აქვს გარკვეული მდგომარეობები, რომლებსაც ჩვენ ნებაყოფლობით ვთრგუნავთ მათი არასასიამოვნო ბუნების გამო. როდესაც სახელი ამ მდგომარეობებთან ერთად ითრგუნება, ეს გამოწვეულია ასეთ მდგომარეობებსა და განსახილველ სახელს შორის ასოციაციით. უფრო მეტიც, სახელები, რომლებიც გონებაში ჩნდება დავიწყებული სახელის ძიებისას, შემთხვევითობა არ არის, ისინი წარმოადგენს „კომპრომისს“ იმას შორის, რის გახსენებასაც ვცდილობთ და იმას შორის, რაც ითრგუნება. ისინი თითოეული მათგანის ელემენტებს შეიცავს.

ამ პროცესის საფუძვლად მდებარე პირობები შემდეგია: პირველი, გარკვეული მიდრეკილება სახელის დავიწყებისკენ. მეორე, მცირე ხნის წინ განხორციელებული დათრგუნვის პროცესი. მესამე, ასოციაციის არსებობა დათრგუნულ მდგომარეობასა და სახელს შორის.

ანალოგიურად შეგვიძლია გავადევნოთ თვალი მნიშვნელოვანი მოვლენების დავიწყებას დათრგუნვის ნებაყოფლობით ძალისხმევამდე, რადგან ყველა ადამიანს

თავი პირველი საკუთარ სახელთა დავიწყება

1898 წელს ჟურნალში „Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie“ გამოვაქვეყნე მცირე სტატია სათაურით „გულმავიწყობის ფსიქიკური მექანიზმის საკითხისათვის“, რომლის შინაარსს აქ ვიმეორებ და განვიხილავ როგორც საწყის პუნქტს შემდგომი მსჯელობისთვის. მასში მე საკუთარი ცხოვრებიდან აღებულ მაგალითზე დავუქვემდებარე ფსიქოლოგიურ ანალიზს უკიდურესად გავრცელებული მოვლენა საკუთარ სახელთა დროებითი დავიწყებისა, და მივედი დასკვნამდე, რომ ეს საკმაოდ ჩვეულებრივი და პრაქტიკულად არცთუ მნიშვნელოვანი სახეობა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფუნქციის – გახსენების უნარის – დარღვევისა, უშვებს განმარტებას, რომელიც საკმაოდ სცდება ჩვეულებრივ შეხედულებათა ფარგლებს.

თუ მეტისმეტად არ ვცდები, ფსიქოლოგი, რომელსაც დაუსვამენ კითხვას, რით აიხსნება ესოდენ გავრცელებული უუნარობა, გაიხსენო არსებითად ნაცნობი სახელი, უმალ იმაზე უბრალო მინიშნებით შემოიფარგლება, რომ საკუთარი სახელები ზოგადად უფრო იოლად გვისხლტება მესხიერებიდან, ვიდრე ჩვენი მესხიერების ნებისმიერი სხვა შემადგენელი. ის მოიტანს რიგს მეტად ან ნაკლებად სანდო ვარაუდებისა, რომლებიც საკუთარი სახელების ამ თავისებურ უპირატესობას ასაბუთებს. მა-

გრამ აზრი სხვა მიზეზობრივი დამოკიდებულების არსებობის შესახებ მისთვის უცხო იქნება.

პირადად ჩემთვის მოცემული ფენომენის მეტი ყურადღებით შესწავლის საბაზი გახდა ცალკეული შემთხვევები, რომლებიც შესაძლოა ყოველთვის არ იყო სახეზე, მაგრამ ზოგ შემთხვევაში საკმარისი სიცხადით ვლინდებოდა. ეს ხდებოდა სახელდობრ იმ შემთხვევებში, როდესაც დავიწყებასთან ერთად ადგილი ჰქონდა მცდარ გახსენებას. სუბიექტს, რომელიც მესხიერებიდან ამოვარდნილი სახელის გახსენებას ცდილობს, თავში განსხვავებული სახელები მოსდის, სახელ-ჩამნაცვლებლები, ხოლო თუ ამ სახელების გაცნობიერება მყისიერად ხდება როგორც მცდარებისა, ისინი მანც ჯიუტად ბრუნდება აკვიატების სახით. მთელი პროცესი, რომელსაც საძიებელი სახელის აღდგენასთან უნდა მივყავდეთ, თითქოს გადაჩოჩებულია და ერთგვარ ჩანაცვლებასთან მივყავართ.

ვაკვირდები რა ამ მოვლენას, იქიდან გამოვდივარ, რომ გადაჩოჩება სულაც არ წარმოადგენს ფსიქიკური თვითნებობის აქტს, რომ ის, პირიქით, ხორციელდება კანონზომიერ და გამოთვლას დაქვემდებარებულ ფარგლებში. სხვა სიტყვებით, მე ვვარაუდობ, რომ ჩამნაცვლებელი სახელი ან სახელები ერთგვარ, აღმოჩენად დამოკიდებულებაშია საძიებელ სიტყვასთან, და ვფიქრობ, რომ თუ ამ დამოკიდებულების მიგნება მოხერხდება, სახელთა დავიწყების ფენომენსაც მოეფინება შუქი.

იმ მაგალითში, რომელზეც ჩემი ანალიზი ავაგე ზემოაღნიშნულ სტატიაში, დავიწყებული იყო სახელი მხატვრისა, რომელმაც ცნობილი ფრესკები შექმნა იტალიური ქალაქის ორვიეტოს ტაძარში. ნაცვლად საძიებელი სახელისა – „სინიორელი“ – ამეკვიატა ორი სხვა – „ბოტი-

გამომცემლობა „აქტი“-ს მიერ გამოცემული
ზიგმუნდ ფროიდის ნიშნები:

1. ეგო და Id
2. მოსე და მონოთეიზმი
3. ფსიქონალიზმის შესავალი
4. უკმაყოფილება კულტურით
5. მასების ფსიქოლოგია და ეგოს ანალიზი
6. სამი ნარკვევი სექსუალობის თეორიიდან
7. ყოველდღიური ცხოვრების ფსიქოპათოლოგია